

Justitsministeriet
Statsretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Att.: Kontorchef Mohammed Ahsan

Organisation for erhvervslivet
Confederation of Danish Industry

Høringssvar til betænkning om offentlighedsloven (betænkning nr. 1510/2009)

Justitsministeriet anmodede ved brev den 17. november 2009 om DI's udtalelse om betænkning om offentlighedsloven (betænkning nr. 1510/2009), afgivet af Offentlighedskommissionen. Betænkningens kapitel 27 indeholder kommissionens udkast til en ny samlet offentlighedslov.

DI har følgende bemærkninger til betænkningens anbefalinger og lovudkast:

Overordnede bemærkninger:

Kommissoriets overordnede sigte om, at forslag til en ny offentlighedslov bl.a. skal udbygge offentlighedslovens grundlæggende princip om åbenhed og demokratisk kontrol med den offentlige forvaltning, synes umiddelbart at være opfyldt, idet kommissionen fremlægger et lovudkast, der indeholder 26 bestemmelser, som udbygger den gældende offentlighedslovs princip om åbenhed i den offentlige forvaltning, og kun 5 bestemmelser, der begrænser princippet om åbenhed.

Det findes positivt, at der, med undtagelse af få bestemmelser, er enighed i offentlighedskommissionen om det foreslåede lovudkast.

DI støtter grundlæggende linjen i kommissionens lovudkast. Det findes især hensigtsmæssigt, at der er lagt vægt på øget åbenhed og fleksibilitet mht. form og indhold (herunder især muligheden for at søge databaseudtræk) som følge af den betydelige digitalisering af den offentlige forvaltnings oplysninger.

Det findes nyttigt, at bestemmelsen om meroffentlighed ændres således, at det fremgår, at forvaltningsmyndigheder i forbindelse med behandlingen af en anmodning om aktindsigt har pligt til at overveje, om der kan gives aktindsigt efter meroffentlighedsprincippet. Desuden findes det formålstjenstligt, at der foreslås korte behandlingsfrister på anmodninger om aktindsigt, om dataudtræk og om indsigt i databeskrivelser. Det findes også gavnligt med mere effektive procedurer for klager.

Ligeledes findes det fremmende for gennemsigtigheden, at der foreslås forsøgsordninger om bl.a. en af Justitsministeriet administreret offentlighedsportal, der skal indeholde information om adgangen til aktindsigt hos forvaltningsmyndighederne samt postlister hos relevante myndigheder, der indeholder en fortegnelse over dokumenter, der den pågældende dag er modtaget i eller afsendt af myndigheden.

I forhold til lovens grundlæggende formål er det nyttigt, at der i kapitel 1 indføres en formålsbestemmelse, der angiver offentlighedslovens grundlæggende hensyn og formål, navnlig understøttelse af informations- og ytringsfriheden, demokratideltagelse, offentlighedens kontrol med den offentlige forvaltning mv.

Herudover er det vigtigt, at det i lovteksten søges fastslået, at myndighederne fremadrettet ved valg, etablering og udvikling af nye it-løsninger skal sørge for, at de nævnte hensyn til åbenhed i videst muligt omfang varetages.

Bemærkninger til kapitel 2 (aktindsigt) og kapitel 4 (undtagelser fra retten til aktindsigt)

Det noteres, at lovudkastets kapitel 2 om aktindsigt mv. indeholder et forslag til en opblødning og delvis ændring af det nuværende identifikationskrav. Således foreslås det, at aktindsigtssøgende, frem for et egentligt forhåndskendskab til de pågældende sager eller dokumenter, blot skal angive temaet for sagerne eller dokumenterne.

Et andet positivt forslag, der udvider retten til aktindsigt, og som i praksis forventes at få betydning for virksomheder og organisationer mv., er retten til at søge om at få foretaget en sammenstilling af foreliggende oplysninger i myndighedens databaser - såkaldte dataudtræk (lovudkastets § 11) - under iagttagelse af lovens undtagelsesbestemmelser om "fortrolige" oplysninger, som skal kunne anonymiseres ved enkle kommandoer.

Lovudkastets kapitel 4 om undtagelser fra retten til aktindsigt indeholder både bestemmelser, der udvider og indskrænker området for aktindsigtsretten.

Forslaget om, at der skal gælde en ret til aktindsigt i interne dokumenter i endelig form, når disse indeholder en systematiseret gengivelse af praksis på bestemte områder, er en udvidelse af aktindsigtsretten, som kan være gavnlige for virksomhederne. DI er imidlertid enig med kommissionens mindretal, der argumenterer for en mere vidtgående aktindsigtsret til interne dokumenter.

Lovudkastet indeholder også flere egentlige indskrænkninger i retten til aktindsigt (i form af udvidelser af undtagelserne fra retten til aktindsigt), hvoraf enkelte i visse tilfælde vil kunne være problematiske for virksomhederne.

Det gælder i særdeleshed § 24, der indeholder en udvidet undtagelse for dokumenter, der udveksles i forbindelse med ministerbetjening. Således vil der – bortset fra sager om konkrete forvaltningsafgørelser mv. – som udgangspunkt ikke være ret til

aktindsigt i interne dokumenter og oplysninger, der i forbindelse med ministerbetjening udveksles mellem ministerier, mellem styrelser, mellem ministerium og en underliggende styrelse mv. Herved afskæres virksomheder og organisationer mv. fra at få aktindsigt i dokumenter (f.eks. ved interne notater og breve), når flere myndigheder i centraladministration er involveret (f.eks. styrelse og departement, og indbyrdes mellem ministerierne).

Herudover indeholder lovudkastet en ny bestemmelse (§ 27, nr.2), der undtager dokumenter, der udarbejdes og udveksles mellem ministre og folketingsmedlemmer i forbindelse med sager om lovgivning eller anden tilsvarende proces.

Der er tale om en central bestemmelse, der indfører en væsentlig begrænsning i gennemsigtigheden i kommunikationen mellem ministerier og folketingsmedlemmer.

DI er enig med mindretallet i kommissionen (herunder formanden), og tager afstand fra forslaget, da det kan betyde, at offentligheden fratages retten til indblik i dokumenter, der ligger til grund for politiske forlig, der indgås på 'ministerens kontor'. Dermed er der først mulighed for indsigt, når lovforslag allerede er aftalt mellem minister og ordførere, og dermed i realiteten sikret vedtagelse.

DI finder dette retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, og opfordrer derfor til at udvidelsen af undtagelserne fra retten aktindsigt genovervejes, inden lovforslag fremsættes.

Afslutningsvis skal det fastslås, at det for virksomheder og organisationer mv. er vigtigt, at disse sikres bred adgang til aktindsigt i den offentlige forvaltnings dokumenter og oplysninger. Samtidig er det afgørende, at fortrolige oplysninger om virksomhederne beskyttes mod uvedkommende, især henset til de førnævnte udvidede muligheder for databaseudtræk mv.

Det er derfor vigtigt, at denne balance, som lovudkastet lægger op til, fastholdes når det endelige lovforslag fremsættes.

Med venlig hilsen

Kunal Singla
Konsulent